276 90 Ivo veterinar

Poštarina plaćena.

Mali oglasnik
do 20 riječi 10 Dinara. Svaka daljnja riječ 50 para. Debelo štampane riječi naslova po 2 Dinara. Oglasi se plaćaju unaprijed.

Upitima treba priložiti marku za odgovor.

Uzorni Vrtlar

Ilustrovani list za napredno vrtlarstvo i sitno živinogojstvo.

Izlazi jednaput mjesečno. Godišnja pretplata za SHS. Din. 40·—. Za inozemstvo Din 50·—. Adresa: ::: ZAGREB I., Poštanski pretinac broj 201. :::

Cijena 4 dinara.

Cijene oglasa:
1/4 stranice Din. 250·
1/8 „ „ 140·-
1/16 „ „ 80·-
1/32 „ „ 45·
Veći oglasi prema po godbi. Kod višekratnog uvrštenja popust. Na prvoj strani omota 25% više.

Godina V. **Zagreb, srpanj (juli) 1927.** **Broj 7.**

Sadržaj:

1. Orhideje (Sa sl.). — 2. Žene i vrtlarstvo. — 3. Proizvodnja ranog krumpira. — 4. Grozdov savijač (Sa sl.). — 5. Grozdov moljac (Sa sl.). — 6. Razno iz vrtlarstva. — 7. Najvažnije radnje u vrtu (Kolovoz-August). — 8. Najvažnije o uzgoju kunića. — 9. Raskužba gospodarskih zgrada. — 10. Razno iz sitnog živinogojstva. — 11. Pitanja i odgovori. — 12. Književne vijesti.

ANTUN
KOLAČEK
Preradovićeva ul. 18 (dvorište)

Prima sve vrsti narudžaba za bouquete, vijence dekoracije i t. d., uređivanje vrtova, nasada i perivoja, brzo, točno i uz najumjerenije cijene!

PAEONIA OFICINALIS I PAEONIA SINENSIS

nerazdijeljene grmove uzimamo u zamjenu za velikocvijetne Chrysantheme ili za novac. Ponude na:

JANKOMIR D. D.
velevrtlarija i rasadnik
STENJEVEC

LUKOVICE
RIMSKIH ZUMBULA
!

bijele i plave boje, prodajem od 1. jula do jeseni, u promjeru od 4—4½ cm. Cijena 2 Din komad, 100 komada 180 Din, 1000 komada 1500 Din. Narudžbe od 200 komada i više franco pakovanje i poštarina. Lukovice od 3 cm u pola cijene. Za robu jamčim, da je zdrava, a narudžbe odpremam pouzećem.

Adresa:
Marko Marojica, vrtlar
Mlini-Župe, Dubrovnik

Piretrin **prašak** je sigurno, prokušano, najjeftinije i najbolje sredstvo za uništavanje svih štetočina, insekata i raznovrsne gamadi u kućanstvu i stajama, na biljkama i domaćim životinjama, **za koje nije otrov. Tražite svuda Piretrin.** Uporabom uvjerit ćete se i sami, da je on siguran spas i ustuk protiv zaraznoj gamadi. — Sve upute i obavijesti daje besplatno proizvadjač:

Drvorezbarska tvornica Vrbovsko d. d.
(Kemijski odio)
Pretplatnicima „Uzornog Vrtlara“:
Uprava časopisa „Uzorni Vrtlar“, Zagreb
[Poštanski pretinac broj 201.]

Dahlie nove vrste prave Cactus i Pompon dok zaliha traje, kao i sve vrste cvjetnog i povrtnog sjemenja za sadašnju sjetvu preporuča u najboljoj kvaliteti

I. KAFKA (prije „Zrno“) ZAGREB
Preradovićeva ulica 8. - - - Telefon 17-74
Zahtjevajte veliki ilustrovani cijenik!

Hoćete li, da Vam **zaista krasno i bujno tjeraju asparagusi, fikusi, begonije i druge biljke lončanice,** tada upotrebljavajte tijekom ljeta

KANIPOS
hranivu sol za biljke

Naputak za njegu biljaka i upotrebu soli priložen je svakoj narudžbi. Jedna porcija za 60 litara vode stoji 12·50 Dinara. Dobiva se u mnogim trgovinama sjemenja i cvijeća — ili kod samog proizvadača:

ZOLTAN ŠUMAHER
kemijski i farmaceutski laboratorij
CRVENKA S. H. S.

Kuniće
zajamčeno čistokrvne, specijalni uzgoj, samo za daljnji rasplod i to:
Belgijske orijaše željez. sive, zečje i lisičje boje.
Bijele orijaše.
Bečke plave.
Franc. srebrne.
Franc. srebrne svijetle.
Rajnske šarene.
Chinchilla.
u starosti 2—3 mjeseca, razašilje u sandučićima željeznicom ili poštom
Kunićarstvo
Stjepan Šteidl, Virje

TRGOVINA CVIJEĆA
T. SVOBODA
preselila se iz Frankopanske ulice broj 2b u novo uređene prostorije
ILICA 37
TELEFON 10-27

Salon cvijeća
Anton
Gabrić
Zagreb
Marovska ulica 25
Primaju se narudžbe za izrađivanje buketa, aranžma, nadgrobnih, vijenaca i t. d. i t. d.

!!!

Brza podvorba!
Cijene solidne!

Stara godišta

„Uzornog Vrtlara“

mogu se dobiti kod nas uz cijenu:

Godište 1923. nevezano . Din. 24·—
" 1924. " " 30·—
" 1926. " " 40·—

Korice za uvez pojedinog godišta „Uzornog Vrtlara“ sa oznakom godišta u zlatotisku 15 Din. Pojedino uvezano godište 20 Dinara više od neuvezanog godišta. Poštom za svako godište 2 Dinara više.

Uprava „Uzorni Vrtlar“, Zagreb
Pošt. pretinac 201.

Knjiga o povrću

POVRĆARSTVO

(Uputa u proizvodnju povrća)
od prof. Stj. Pirnata

Cijena 20 Dinara.

Pretplatnici „Uzornog Vrtlara“ dobivaju od nas ovu knjigu zajedno sa poštarinom — dok se ne iscrpi još mala zaliha

za 15 Dinara

JANKOMIR D. D., velevrtlarija i rasadnik
Zagreb-Stenjevec.

POZOR VRTLARI!

Prodajemo iz vlastitog rasadnika sve vrsti prvorazrednih

voćaka
ruža
ukrasnog grmlja
konifera
perena

Tražite posebne ponude, jer vrtlari i preprodavaoci dobivaju znatan popust!

Primula obconica grandiflora

u priznato najboljim, najvelecvjetnijim originalnim sortama uzgajača. Najbolje i najljepše što uopće u primulama postoji, 1 i 2 put pikirane biljke, zdravo, valjano okorijenjene, gotove za presadjenje u cvjetne lonce, 1000 komada 75—100 Dinara.

CYCLAMEN PERSICUM

originalni Biennewies uzgoj, iz cvjetnih lonaca od 3—4 cola, najvelecvjetnija sorta, po 5—6 Din. najjeftinije radi pomanjkanja prostora kod:

J. KREJČI, trgovački vrtlar, Slovenske Konjice

Absolventica djevojačke vrtlar. škole
u Beču i Pragu (Krč) traži namještenje kao pomoćna sila. Osim srpsko-hrvatskog govori češki i njemački. Ponude na:
J. Chadraba, Tuzla (Bosna)

KOKO **hranivi prašak za živinu.**
Živina (perad), koja uz hranu dobiva ovaj prašak, raste izvanredno lijepo, dobiva gusto perje, mesnata je i nese marljivo jaja. Isproban je kao sredstvo proti raznim bolestima peradi. Naputak o njegi živine i uporabi Koko-praška priložen je svakoj narudžbi.

Zoltan Šumaher, Crvenka S. H. S.
kemijsko farmaceutski laboratorij

NAJBOLJI PRAVI
HARZER-
KANARINCI

počam od 8 Maraka. Pjevači-prednjaci, parovi za uzgoj, poput snijega bijeli kanarinci. Krletke, ptičja hrana i ptičji lijekovi. ☞ Ilustrovani cjenik besplatno.

Grosszucht Heydenreich,
Bad Suderode in Harz (Njemačka).

NAJUKUSNIJE UREĐIVANJE **GROBOVA**
kroz čitavu godinu, obavlja savjesno
Vrtlarstvo Majcen, Zagreb (Mirogoj)

HRVATSKA UČITELJSKA
ŠTEDNA I PREDUJMOVNA ZADRUGA
KUKOVIĆEVA 34 **U ZAGREBU** OSNOVANA 1889.

PRIMA ULOŠKE

i podjeljuje vjeresiju uz najpovoljnije uvjete!

I. BRAVARSKA
RADIONA ZA VRTLARSKE POTREPŠTINE
RUDOLF HENČ BROD n/S.

izrađuje uz najsolidniju cijenu

staklenike,

centralno grijanje i klijališne prozore

(Frühbetfenster)

Dobavlja sve vrtlarske potrepštine i t. d., i t. d.

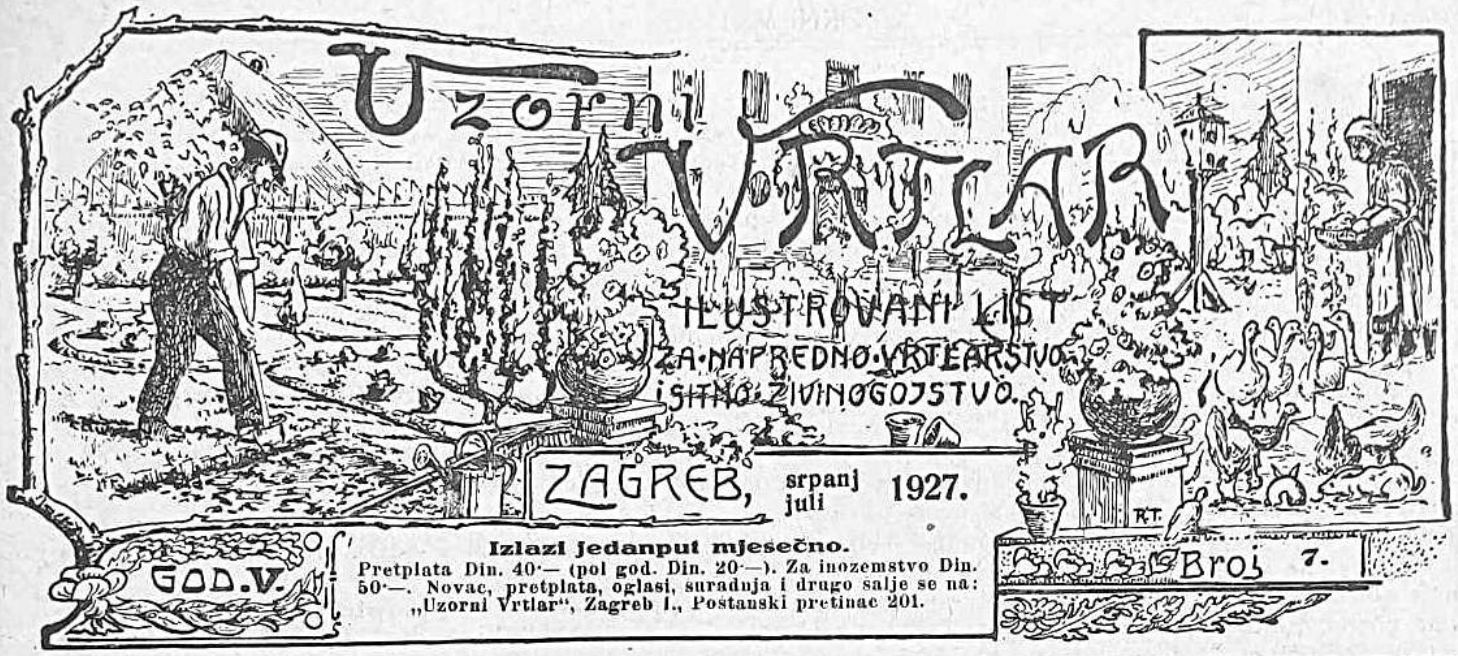

Izlazi jedanput mjesečno.
Pretplata Din. 40·— (pol god. Din. 20·—). Za inozemstvo Din. 50·—. Novac, pretplata, oglasi, suradnja i drugo šalje se na: „Uzorni Vrtlar", Zagreb I., Poštanski pretinac 201.

Orhideje.

(Sa 1 slikom.)

Porodica orhideja opseže oko 15 tisuća vrsti, a od tih četiri stotine rastu divlje u Evropi, dok su ostale stanovnici toploga podneblja tropskih i subtropskih krajeva. Naše su domaće orhideje ili kaćuni biljke trajnice s podzemnim gomoljima i vlasastim korijenjem. Jedne uspijevaju na humoznom tlu bjelogoričnih šuma, druge po suhim prisojnim obroncima obraslim šikarom i rijetkom travom, neke opet na tresetnom tlu vlažnih livada, a cvjetovi su im lijepi šareni, čudnih oblika i kadšto ugodna mirisa. Da nijesu vrlo osjetljive za tlo, za položaj prema suncu, za vlagu i susjedno bilje, sigurno bi bile ukras mnogome vrtu, no vrlo ih je teško presađene s naravnog staništa uzdržati trajno na životu i postići, da redovito cvatu.

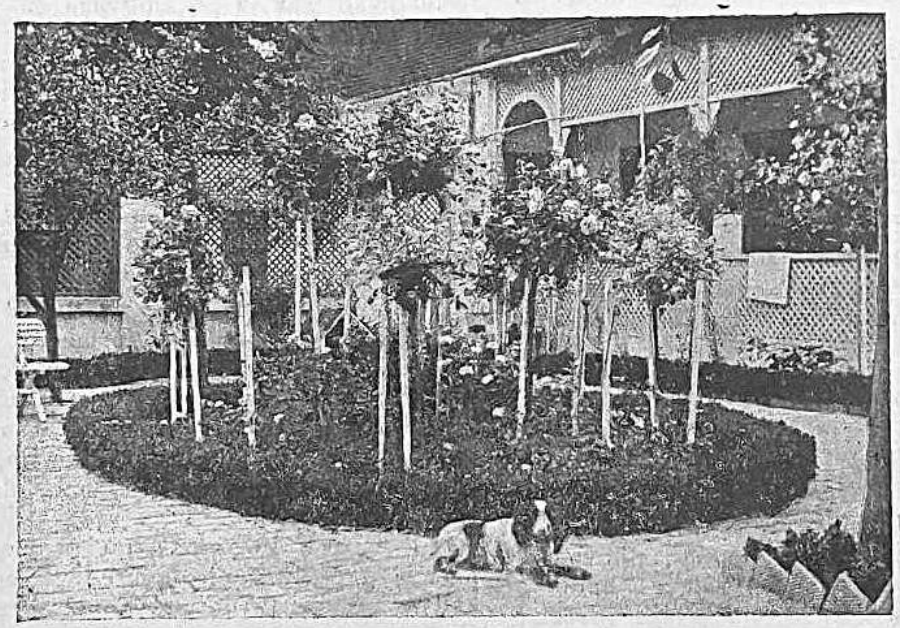

Iz cvjetnjaka gđe. S. u Šidu.
(Fotogr. g. Dragutin Kiš u Šidu.)

Laglje je gojiti tropske orhideje i pružiti im u staklenicima sve potrebne životne uvjete. One su također trajnice, ali većinom epifiti t. j. one sjede po granama drveća među ostalim epifitima (raznim mahovinama, papratima i bromelijama) u sjenatim vlažnim prašumama tropske Amerike, Indije, Sundajskih otoka, Madagaskara i na otocima Tihog Oceana. Ima među njima i penjalica, kao što su na pr. američke vanilije. Sve se odlikuju prekrasnim cvjetovima najrazličitijih fantastičnih oblika, vanrednih boja i napadnih šara, pa ih poradi toga veoma cijene. U 18. stoljeću počeli su ih uvažati u Englesku, a sabirali su ih smioni putnici sabirači uz velike troškove, napore, a često i životnu pogibelj, te su ih pomorskim putem otpremili u Evropu. Pri tome je mnoga biljka propala, a pogibale su one i u kulturi po staklenicima, gdje su ih vrtlari ne poznavajući njihove zahtjeve ubijali prevelikom toplinom, pretjeranim zalijevanjem i nemogućim mješavinama zemlje. Zato su orhideje bile veoma skupe, pa su ih samo bogataši mogli nabavljati. Imati zbirku orhideja postalo je otmenom modom, te su nove ili inače rijetke vrste prodavane uz nevjerovatne cijene (po više hiljada franaka za jednu biljku). Pomalo su se ipak iskušali zgodni načini gajenja, uspjelo je umnažati ih cijepanjem busova, pa su im cijene postale niže. U Engleskoj, gdje i danas ima najboljih gajača orhideja, počeli su križati razne vrste među sobom i uspjelo je stvoriti nove skupocjene odlike. Dok su se neke vrsti dale uzgajati iz sjemena, kod drugih je uspjeh bio posve isključen ili bar vrlo nesiguran. Danas je to pitanje riješeno, otkako je Francus Bernard godine 1903. otkrio, da je korijenje svih orhideja zaraženo mikroskopski sitnim gljivicama (t. zv. mikoriza), bez kojih one uopće ne mogu uspijevati niti njihovo kao prah

fino sjeme klijati ili se barem klice dalje ne razvijaju. — Nekoliko godina kasnije pronašao je Burgeff, profesor u Würzburgu način, kako da se te gljivice izluče iz korijena (izoliraju) i razmnože u staklenim posudama na hladetinastoj hranivoj smjesi zvanoj „agar". Zatim se u iste posude zasije sjeme orhideja, a kad iskliju sitne biljčice, pikiraju se u jednake staklenke na agar, a poslije u lončiće sa mahovinom tresetarkom (sfagnum). Velike specijalne vrtlarske tvrtke u Engleskoj, Francuskoj, Njemačkoj, koje uzgajaju orhideje, prihvatile su doskora taj novi način, jer se njime skraćuje trajanje kulture na 3 do 5 godina, dok je prije uspjeh sjetve bio nesiguran, a trebalo je 6 do 8 godina, da biljke porastu do cvijeta. Naravno treba poseban mali laboratorij i specijalna stručno obrazovana sila za taj posao, koji zahtijeva mnogo ustrpljivosti i pažnje te urednosti i čistoće. Općenitom primjenom opisanih naprednih metoda pasti će u dogledno vrijeme cijena orhideja, jer se već prije svjetskoga rata mogla za kojih 50 maraka nabaviti malena zbirka manje osjetljivih vrsti podesnih za držanje u sobi, te bi onda one mogle postati ljubimice biljke širih slojeva pučanstva kao što su danas kakteje.

Zanimivo je, da su na području modernoga gajenja orhideja prednjačili baš amateri. Tako je nekadanji industrijalac i tvorničar Wilhelm Schmidt u Leipzigu, koji se isprva samo od zabave zanimao orhidejama i imao veliku zbirku, osnovao poslije rata veliko moderno poduzeće, koje uzgaja orhideje iz sjemena, te ih još mlade dvo- i trogodišnje eksportira na veliko u Englesku i drugim inozemnim tvrtkama. Gđa Schmidt-ova bavila se također orhidejama i sarađivala je praktički kod pokusa prof. Burgeffa, a danas ona radi u laboratoriju oko uzgoja gljivica i sjetve, dok se za dalju kulturu pikiranih biljaka brine stručni vrtlar. To nam je najbolji primjer, da ne valja prezirati ni diletantski rad nestručnjaka, jer i taj može biti od praktične koristi po hortikulturu.

Ing. Dr. Zdravko Arnold

Žene i vrtlarstvo.

Žene su odvajkada volile cvijeće, pa i pjesnici poređuju ih s njime, kad hoće da istaknu njihovu ljepotu. Njima u čast i za zabavu podizali su ljudi vrtove. To nam je i povjest zabilježila. Naša praroditeljka Eva živjela je u zemaljskom raju, a taj raj je bila bašta, zasađena divnim cvijećem i drvećem.

Grčka mitologija spominje divne vrtove Hesperidske, u kojima su rasle zlatne jabuke. Te krasne i tečne plodove čuvala je strašna zmija, koju je ubio znameniti heroj Heraklo i to je bilo njegovo jedanajsto junačko djelo.

Germanska mitologija opisuje također ružične vrtove kod grada Vormsa a čuvao ih je Siegfried. Tude je krasna Krimhilda čekala, tko će predobiti njeno srce i njenu krunu.

I kršćanska legenda govori o Armidi neustrašivoj junakinji, koju je opjevao Tasso. Ona je također boravila u krasnoj bašči, i tu za dugo vrijeme uza se privezala lijepog junaka Renanda.

A tko nije čuo za znamenite viseće vrtove u Babilonu koji se ubrajaju među sedam čudesa staroga vijeka? Tvrdi se, da ih je dala sagraditi glasovita asirska kraljica Semiramida, koja ih je podigla uza svoj dvor, da se u njima odmara.

Ti su vrtovi bili podignuti amfiteatralno s nizom terasa. Oblik vrtova bijaše kvadrat, kome je svaka stranica 23 m duga. Stajali su na stupovima od mramora od kojih je najviši bio 25 m. Temelj terasa bijaše od kamena, pokriven slojem rogoza, koji je bio izmiješan nekom smolom (asfaltom). Iznad toga stavljena su dva reda opeka, a nad njima olovne ploče, koje su imale zadatak da zaustavljaju vodu da se ne ocijedi. Nad olovnim pločama bio je visok sloj zemlje, tako da je moglo rasti lako u njoj drveće i s najdebljim korijenjem. Hidraulički strojevi dizali su vodu iz rijeke Eufrata do najviše terase, a otale se je odvodila pomoću mnogobrojnih cijevi i kanala u te umjetne vrtove, u kojima je cvalo divno cvijeće i drveće.

Pomoću ovih strojeva zalijevale su se biljke kadgod je zatrebalo i tako održavala svježina i vječno zelenilo.

Valja spomenuti i glasovite Dafnine vrtove, koji su se nalazili u blizini grada Antiochije, a to je mjesto bilo posvećeno Apolonu. Tamo su dolazili mnogi hodočasnici, pa su ti vrtovi postali svjetskim sastajalištem u ono doba.

U tim vrtovima, ograđenima umjetnički izrađenom ogradom, rasla je vanredna vegetacija. Krasne ciprese, lovori, aloji, platane, i drugo cvijeće. Vodoskoci su rashlađivali zrak, a po zidovima su rasle različne penjalice.

Znamenita francuska spisateljica gđja. Sevigné osobito je rado provodila na svom imanju Livry, gdje je bio uređen krasan vrt, koji ona ovako opisuje:

Taj vrt sa svojim stazama i alejama, pa malim mostićem, livadom, mlinom, šumicom i divnim vidikom na svu okolicu vazda me razdragao, kad sam u njem boravila, i nisam ga se mogla dosta nagledati pa ga zato prozvah „divnim mjestom".

Između žena, koje su bile prave prijateljice vrtova i prirode valja spomenuti princezu od Monaka, koja je sa svojim suradnicima slikarom Robertom Hubertom i arhitektom Legendre-om osnovala divne vrtove u Betzu, zatim nesretnu kraljicu Mariju Antoinettu, kojoj je kralj Ljudevit XVI. rekao: „Vidim, da volite cvijeće! To je lijepo! Zato sam odlučio, da Vam poklonim krasnu kitu".

I darovao je prekrasnu palaču Trianon. Uz tu palaču dao je Ljudevit urediti lijepi vrt, u kome je kadšto i sama kraljica Antoinetta vršila vrtlarske poslove.

I prva žena Napoleonova, Josefina, nakon rastave sa svojim mužem, tražila je i nalazila utjehu u gojenju cvijeća.

Uz pomoć umnog vrtlara Dronets-a, presadila je ona sve tada poznate vrste ruža iz Engleske, Belgije, Holandije i drugih zemalja, pa je ukrštavanjem različitih vrsta uzgojila nove. Veliki dio ruža, koje nas danas očaravaju svojim bojama i opajaju mirisom, osobito tea-ruže, uzgojene su njenim nastojanjem.

U moderno doba osobito se proslavila kao ljubiteljica cvijeća holandeska kraljica Vilhelmina. Kao svi njeni zemljaci osobito voli tulipane, ali cijeni i maćuhice, za koje ima posebno udešene staklare, gdje ih uzgaja velikom pomnjom.

Danas se bave uzgojem cvijeća mnoge žene i djevojke iz svih društvenih slojeva, dok u prijašnje doba zanimale su se za cvijeće samo kraljice i velikašice.

U Francuskoj je gospođa Felicija Hervieu prva došla na misao, da uredi radne vrtove, koji već opstoje

trideset godina, pa je time mnogo koristila pučanstvu gradova.

Gdjica Latappy osnovala je društvo za obuku žena u vrtlarstvu i ratarstvu. Svrha je toga društva, da uzgoji kod mladih djevojaka smisao i ljubav za zemlju i praktično ih uputi u njegovanje cvijeća i povrća, pa tako stvori novo vrelo zarade za ženske, koje nesamo što je korisno nego i ugodno.

Jer upravo vrtlarstvo, a to znači njegovanje cvijeća i vrtova, to je rad za koji su žene sposobne više nego muškarci.

Jedan ugledni stručnjak u vrtlarskim stvarima piše ovo: Mnoštvo delikatnih poslova u vrtu kao što su ne pr. okuliranje, ukrštavanja i oplođivanje različitih vrsta mora se izvoditi s velikom pažnjom i vještinom. To mogu uspješno činiti samo nježne ženske ruke, koje nisu teške i nespretne kao muške.

U praksi je to dokazano za vrijeme prošlog rata. Tada su mnoge žene zamjenile ratnike u vrtu i polju, One su se brinule, da ne propanu proizvodi zemlje, one su sabirale tečne plodove, one su obavljale sve nedovršene poljske poslove, koje su morali ostaviti njihovi muževi i rođaci, što su otišli na bojno polje.

U kulturnim zemljama odavno su osnovane vrtlarske škole za ženske. U tom staležu našle su ženske mnogo prilike da vježbaju svoje tjelesne i duševne sposobnosti, i razviju svoju fantaziju, koja uvijek teži da stvara ljepotu.

J. J.

Orhideja VANDA SUAVIS LINDL.
(Orig. snimka iz sveuč. botaničkog vrta u Zagrebu.)

Mladi krumpir u rano proljeće.

Mnoga naša domaćica u svojoj brizi za prehranu ukućana, a i radi promjene u svome jestveniku, sigurno je već više puta mislila na koji način bi u proljeće najprije došla do mladog krumpira.

Zašto? Pa zato, da joj jestvenik izađe iz one jednoličnosti u kojoj je bio cijele zime, dok nije bilo ništa svježeg. — Ali još više zato, da izbjegne kupovanju i skupom plaćanju mladog krumpira, koji dolazi k nama iz južnih krajeva.

Onaj stari krumpir, koji je u jeseni spremljen namreškao se i nije više tako dobar kao u jesen, jer jedan veliki dio hranivih sastojina potrošio se na klice, koje rastu tokom zime, a naročito prema proljeću. — Pa dali je zaista moguće na neki način proizvesti mladi krumpir za u rano proljeće? Na to pitanje nije tako lagano dati odgovor. — Proizvodnja mladoga krumpira, ali samo na malo omogućena je samo onima koji imadu staklenike i klijališta, gdje mogu držati stalnu toplinu ljeti i zimi. — Vani proizvađati krumpir za rano proljeće nije moguće, jer je krumpir biljka vrlo osjetljiva; mali mraz i krumpir je prozebao, a time mu je prekinut daljnji rast i razvoj.

Potaknut takovim pitanjima, dao sam se na pravljenje pokušaja uzgojem raznih vrsta krumpira u razno vrijeme. — Jedan od tih pokušaja, hoću sada da iznesem i da s njime upoznam čitaoce „Uzornog Vrtlara" da ga isprobavaju na svojim baštama. — Ja sam se uvjerio o vrijednosti tog načina uzgoja krumpira, pa ga kao takovog preporučam ostalima. — Evo kako sam radio: U prvoj polovici mjeseca kolovoza, pripremio sam u sjenovitom odnosno zaklonjenom mjestu bašte gredu, koja je dobro pognojena u predusjev t. j. u prošloj godini sa stajskim gnojem ili kompostom. — Na tu gredicu zasadio sam sjeme krumpira u razmaku 50 cm red od reda. — Sjeme za tu sadnju sačuvao sam od starog krumpira i to na taj način, da sam ga u proljeće, kada je izvađen iz trapa, očistio od klica, obrisao sa suhom krpom i poredao ga po polici u suhoj zdravoj i promajnoj prostoriji. — Tim načinom očuvao sam stari krumpir u klijavosti do onog vremena t. j. do mjeseca kolovoza, kada se sadi, a da nije proklijao.

Na taj način posađeni krumpir bude u prvoj polovici mjeseca rujna okopan prvi puta, a koncem rujna ili početkom listopada bude ogrnut (osipan).

Pošto je krumpir ogrnut ostavi se da raste sve do pred mraz — Kada nastupi vrijeme prvih mrazova tada se na tom krumpiru pokosi sva zelen (stabljike) počisti se korov i sve se zajedno odstrani sa krumpira. — Tako očišćenu plohu sa krumpirom sada ponovo ogrnemo (osipamo) tako da bude pokriven onaj ostatak stabljike barem 10 cm debelo, nakon toga se krumpir ostavlja tako vani kroz cijelu zimu. — Taj način uzgoja i čuvanja krumpira omogućuje kućanici, da već u ranim mjesecima imade mladog krumpira, kojemu ne treba kod čišćenja rezati ljupine već samo ostrugati onu tanku kožicu.

Ako bude blaga zima možemo ga vaditi i u zimi, a u rano proljeće pogotovo. — Ovo je zgodnije tim više, što to dođe baš u ono vrijeme, kada nemamo ništa svježega već sve staro i kada smo željni novih mladih stvari.

Oni koji imadu interesa za takav način uzgoja krumpira neka pokušaju, pa im rezultat neće izostati, a kada probaju jedared onda će to činiti stalno.

A. Talan, ekonom, Slatina.

Grozdov zavijač.

(Pyralis vitana.)

(Sa slikom.)

Rijetko koja biljka ima toliko neprijatelja, kao što ih ima vinova loza. Ti njeni mnogobrojni neprijatelji pojavljuju se u razno doba godine i svaki svojim djelovanjem nanaša joj veliku štetu. Među neprijatelje vinove loze ubraja se i grozdov zavijač.

Grozdov zavijač makar da je malen lepir, ali nanaša veliku štetu. Krila je jasno-žutih s tri crvenkaste pruge. Pojavljuje se u srpnju (julu). Leti ujutro i naveče od trsa do trsa, gdje ženka na površini lista snese 30—60 jasno zelenih jajašaca. Iz ovih izmile za 10—12 dana malene gusjenice, koje se po tankoj niti na rubu lista ovjese (sl. 1.) i spuste, te ih tad vjetar odnese na trsove ili kolje, gdje se sakriju u kakovoj pukotini ili pod korom trsa. Tamo se obaviju nekom bijelom poput svile vunom, u kojoj prezime. U proljeću izilaze iz svoga skrovišta i traže mlado lišće s grozdićima, te ih svijaju u mrežice poput paučine (vidi sl. 1 s grozdićem na kraju). U toj mrežici rastu i hrane se lišćem i grozdićima, pa tako nanašaju silnu štetu. Gusjenice su silno proždrljive. Oko polovine lipnja (juna) one potpuno izrastu i zapredu se u bube kestenjaste boje. Za 14 dana izmili iz bube leptir, o kojem je već prije razloženo bilo.

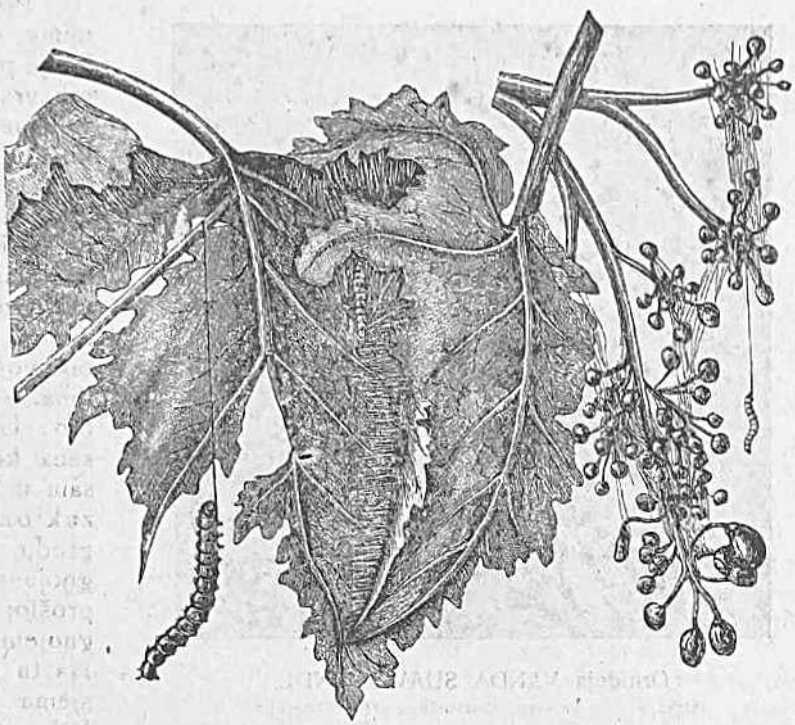

GROZDOV ZAVIJAČ.
(List i cvat zaražen gusjenicom grozdovog zavijača.)

Lepir se tamani tako, da se uništavaju njegova jajašca i gusjenica. Lepir leti naveče od trsa do trsa. Tamani se tako, da se u vinogradu zapale svjetiljke, oko kojih će oblijetavati i tako se opaliti. U srpnju, kad lepiri nesu jajašca, neka se hvataju.

Lišće pako na kojem su jajašca, treba otrgati i spaliti. Rastopina od 100 l. vode, 3 kg prostoga sapuna i 3 kg duhanovog extrakta najbolje tamani gusjenice. I pol kg drvorina na 100 l. vode, uz 3 kg prostoga sapuna dobro je sredstvo.

Za tamanjenje grozdovog zavijača osobito je dobro najnovije sredstvo „Arsola". Arsola se uporabljuje ovako: Ako se Arsola ne miješa ni sa kojim drugim preparatom ili modrom galicom, već se samo rastopi u vodi, mora se toj otopini dodati uvijek gašenog vapna. Prema tomu na 100 l. vode uzme se 1—2 kg gašenog vapna. Arsola se od 200 do 300 grama ili 20 do 30 deka rastopi u 1—2 litre vode i ulije se u vapnenu rastopinu. Ako se Arsola upotrebi kao pridodatak sumporu, Sulfarolu ili drugim bakrenim rastopinama, onda pridodavanje gašenog vapna otpada.

Štrcanje s Arsolom treba početi odmah nakon cvatnje, pri čemu se mora paziti, da se poškrope i počeci grozdova. Zadnje štrcanje osobito kod ranijih vrsta vinove loze, t. j. koje rano zore, mora uslijediti 3 do 4 tjedna prije berbe.

Arsola se dobiva kod naše domaće fabrike „Kaštel" u Karlovcu i stoji 1 kilogram 44 dinara.

Prof. J. Radić

Grozdov moljac.

(Tortrix ambiguella.)
(Sa slikom.)

Grozdov moljac sitan je lepir, kad je raširenih krila mjeri 1·5 cm. Krila su mu bijelo-žućkasta, a zadnja rđastih rubova. Javlja se u travnju i svibnju, pa se nakon nekoliko dana pari i snese od 30 do 40 bijelo žućkastih jajašaca. Nese ih uvijek samo u zametke grozdića (sl. 1. c) ili na vrške tek izbilih mladica. Zadnji slučaj se događa samo onda, kad se ženke pojave prije nego pupovi izbiju, a gusjenice, koje također izmile prije nego što se ukažu grozdići, prisiljene su hraniti se mladim lišćem. Nakon 14 dana izmile iz jajašaca crvići, koji unište prašnike i pestić još neocvalih cvjetova. Čim kasnije i duže trsovi cvatu i to uslijed lošeg vremena, nanaša veću štetu. Koncem mjeseca lipnja ili juna izađe iz kukuljice lepir, koji, iza kako se parío, polaže svoja jajašca na bobice grozdića (sl. 1. h). Iz ovih jajašca izmile crvići, koji se zavuku u bobe, u kojima pojedu sve meso, a više puta i pećke. Svaki crvić živi zasebe, pa kad je izjeo jednu bobicu, pređe u drugu, treću i dalje. Zaražene se bobe poznadu odmah, jer gdje ih crvić probuši, vidi se modričasta pjega. U mjesecu rujnu ili septemberu izrastu crvići potpuno, spuštaju se niz svilenu nit na zemlju (sl. 1. d) pa se pod koru loze (sl. 1. e) ili u pukotinama kolca (sl. 1. g) ili u zamotanom lišću (sl. 1. f) zakukulje.

Grozdov moljac kao lepir ne nanaša štete, već njegov crvić, koji buši bobe i izjeda meso i pećke. Uslijed toga se bobe kovrče, gužvaju, gnjiju i prelaze u kiselo vrenje. Gdje ga ima vrlo mnogo, može mošt ili šira, a poslije i vino ciknuti.

Grozdov se moljac tamani tako, da se uništavaju gusjenice, kad prepliću cvjetove, da se struže stara kora posebnom rukavicom spletenom iz željeznih karičica, a ostaci se spale. Nadalje, da se po noći uporabe svjetiljke, koje se stave u sredinu zdjele, a ta je napunjena vodom s nešto petroleuma. Lepiri obletavaju oko svjetiljke i padaju u vodu, gdje se uguše. Na taj ih se način mnogo ulovi. Osim toga se kod berbe sabiru ozlijeđene bobe u kojima su gusjenice, koje se tad zdrobe i dobiveni mošt uocti, a drop ili trop skuha i baci na gnojište. U jeseni dobro je oko debla trsa ovezati mahovinu ili slamu. Gusjenice se zavuku u slamu, te se tad pokupe i spale.

Sa osobitim se uspjehom tamani grozdov moljac kao najnovijim sredstvom „Arsolom". — Koliko god se puta škrope vinogradi proti peronospori i oidiuma, toliko se škrope i proti grozdovom moljcu.

Za prvo se škropljenje uzimlje na 100 litara vode 1 kilogram modre galice, 2—3 kg vapna i 30 deka Arsole.

Za drugo se škropljenje uzima na 100 litara vode 1·5 kg modre galice, 3 kg vapna (gašenog) i 40 deka Arsole.

Za treće se štrcanje isto toliko uzimlje napomenutih stvari. Štrca se po lišću i po grožđu.

Arsola se dobiva u tvornici „Kaštel" u Karlovcu 1 kg čini mi se 48 dinara. Uspjeh je izvrstan.

Prof. J. Radić

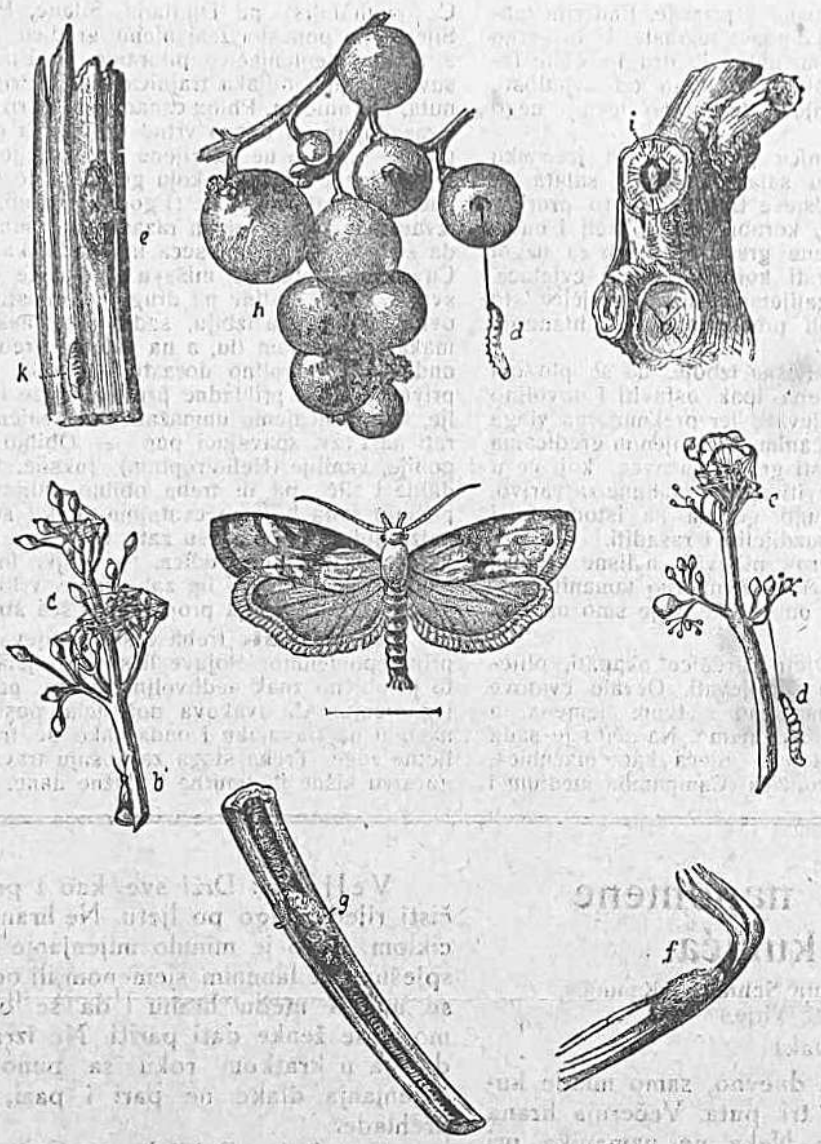

GROZDOV MOLJAC.
U sredini leptir. Nad njim grozd, a s bobe spušta se crvić (gusjenica) d. S desne i lijeve crvić se zakukuljio kod e i k pod koru. Isto to i dolje kod g i f. Cvjetovi c c opleteni nitima i u njima crvić.

Razno iz vrtlarstva.

Sadnja koštica od trešanja i sličnog koštičavog voća uspjet će najbolje, ako ove koštice (sjemenke) sadimo odmah nakon što su iz usplođa izvađene. Želimo li se još prije sadnje uvjeriti, koje sjemenke nisu klijave, stavimo ih u vodu. Što ostane na površini vode, ne valja, pa to ne treba ni saditi. Što padne na dno vode, to je zdravo i klijavo. Međutim i od tih klijavih sjemenki mnoga ipak ne proklije.

Preguste usjeve povrća treba prorijediti, jer svaka pojedina biljka treba za normalan rast dovoljno mjesta, da može u tlu razviti valjano korijenje, pa da ima dovoljno svijetla i zraka. Iskustvo je pokazalo, da biljke najbolje uspijevaju, ako su posađene tako nadaleko, da se listovi susjednih biljaka tek dotiču. Biljke tada imadu dovoljno prostora, a ujedno i prekrivaju tlo, koje se tada suviše ne isušuje i zadrži svoja dobra svojstva.

Rebarbara ili raved ovelika je vrtna biljka, koja se svojim velikim lišćem vrlo dekorativno dojimlje. Mesnate lisne stapke, sa kojih se gornja korica oguli, služe za priredbu umaka, kao i od vrtne kiselice. Osim toga ove su stapke vrlo dobar nadomjestak jabuka za jabučnjaču (gibanicu). Slovenski „Sadjar in Vrtnar" preporuča i ovakovu priredbu kompota od rebarbare: Oljupljene stapke srežu se na 4—5 cm duge komadiće, a onda se sa sladorom (na 1 kg stapki ½ kg sladora) kuhaju, dok ne omekšaju. Tada ih izvadimo iz soka i naslažemo u staklenku. Sok još neko vrijeme kuhamo s cimetom i limunovim koricama, dok se ne zgusne. Za vrijeme kuhanja odstranjujemo pjenu. Po tom vrući sok nalijemo u staklenku i postupamo dalje, kao i kod priredbe drugog kompota.

Najvažnije radnje u vrtu.

(Kolovoz—August.)

Dosadašnji vrtni poslovi u ovom mjesecu sve više popuštaju, ali zato započinju važni poslovi oko berbe voća, brige sa spremanjem raznovrsnog sjemenja pa mnoge pripravne radnje za slijedeću godinu.

U voćnjaku započimlje berba različnog ljetnog voća (jabuka, krušaka, šljiva, breskaka). Želimo li ovo voće spremiti do kasnije potrošnje, treba da ga obiremo nekoliko dana prije nego li potpuno dozori. Spremljeno na zračnom i hladnome mjestu, ono će pomalo nadozrijeti i biti će sočno i tečno. Kasne zimske jabuke i kruške sada se tek počimlju življe razvijati, pa će im veoma prijati ako tlo pod krošnjama voćaka kadšto zalijevamo gnojnicom, razrijeđenom sa vodom. — Plodovima prenatrpane, suviše opterećene grane, treba poduprijeti da se ne slome. Otpalo voće ispod voćaka treba kao i do sada pobirati, da se spriječi umnažanje različnih štetnika i bolesti. Kod malina i kupina treba stare plodne izboje odmah nakon berbe odrezati. Ribiz i ogrozd umnažamo sadenicama. U drugoj polovici kolovoza pa do polovice rujna najpovoljnije je doba za uređenje novih jagodnjaka.

Spremišta za voće treba da se urede i očiste, ovapne i valjano prozrače.

U povrtnjaku treba i sad za sušna vremena zalijevati, naročito različno zeljano povrće, kojemu će osobito prijati, ako ga kadšto zalijemo i razrijeđenom gnojnicom. — Za suha vremena izvadit ćemo iz tla luk crljenac, nakon što mu se nadzemna zelen prilično sasušila. Treba ga onda na zračnu

mjestu razgrnuti, da se ispari, prosuši i prizrije. Endiviju (salatu ovezulju) ovezujemo kad se već posve razraste. U tu svrhu prigrnemo joj listove pa ih slamom, likom ili drugim čime lagano svežemo, da unutarnje listove zaklonimo od svjetlosti, uslijed čega oni požute i ostanu nježni te znatno tečniji nego li vanjski, zeleni listovi.

Sijemo peršin, mrkvu, povrtnicu pa špinat za jesensku trošnju kao što i zimsku glavaticu salatu i poljsku salatu za zimsku i ranu proljetnu trošnju. Usjeve treba naskoro prorijediti. Sadimo i presađujemo salate, korabu, zimski kelj i endiviju. Na posebne ponešto zaklonjene gredice sijemo za uzgoj ranih proljetnih presada rane vrsti korabe, kelja i cvjetače. Sijemo narijetko, prema potrebi zalijemo, a mlade biljčice što prije prorijedimo i pikiramo te ih prezimljujemo u hladnom klijalištu.

Na rajčicama optrgamo sve suvišne izboje, da se plodovi što ljepše razviju. Dakako da treba ipak ostaviti i dovoljno lišća. Rajčice ne treba odviše zalijevati, jer prekomjerna vlaga usporuje zrijenje plodova. Na sunčanim, zaklonjenim gredicama još i sada možemo saditi rane vrsti graha čučavca, koji će u povoljnim prilikama do jeseni razviti nježne mahune za varivo. Mirodijsko bilje, koje ustraje dugo godina na istom tlu i mjestu, treba prirezati a busove razdijeliti i rasaditi.

Sve povrće treba okapati, korov plijeviti, a lisne ušence, gusjenice i druge kojekakve štetočince neumorno tamaniti. Posebnom pomnjom treba njegovati one biljke, koje smo ostavili za sjeme.

U cvjetnjaku treba cvjetne gredice okapati, plijeviti a za sušna vremena i obilno zalijevati. Ocvale cvatove treba odrezati. Biljke trajnice umnažamo sjetvom sjemena, a mlade sjemenjačice pikiramo i presađujemo. Naročito je sada doba za sjetvu različnog dvogodišnjeg cvijeća kao: maćuhica, potočnica (Myosotis alpestris), zvončića (Campanula medium i C. pyramidalis), pa Digitalis, Silene, Papaver nudicaule i dr. Sijemo na ponešto zasjenjenu gredicu, primjereno zalijevamo, a mlade sjemenjačice pikiramo. — Busove mnogih ocvalih i suviše bujnih biljaka trajnica (kao: Primula, Bellis, Viola cornuta, Doronicum, Phlox canadensis i dr.) umnažamo dijeljenjem i rasađujemo u dobro vrtno tlo, pa ih obilno zalijevamo dokgod se valjano ne ukorijene. Ovo dijeljenje i rasađivanje nužno je, jer inače oni kroz koju godinu vrlo oslabe i prije reda propadnu. Ocvale lukovice (i gomolje) treba najkasnije u kolovozu izvaditi iz zemlje, pa ih razastrti na suhom i zračnome mjestu, da se prosuše do mjeseca listopada, kad ćemo ih opet usaditi. Čuvati ih treba od miševa. Lukovice ocvalih ljiljana sadimo svake 2.—4. godine na drugome mjestu. Sitnije lučice što na ovim lukovicama izbiju, sadimo na nekoliko centimetara razmaka na snažnom tlu, a na cvjetne gredice presađujemo ih tek onda, kad dovoljno dorastu. Ogranke dalija i sličnog cvijeća privezujemo o prikladne prutiće. Ruže i različno ukrasno grmlje, koje običajemo umnažati okuliranjem, možemo sada okulirati na t. zv. spavajući pup. — Obilno cvatu begonije, pelargonije, vanilije (Heliotropium), fuksije, žalfije, klinčići, lobelije, dalije i slič., pa ih treba obilno zalijevati. Zvjezdani (Aster) počinju sada bujnom cvatnjom. Lako se dadu presađivati i u najživljoj cvatnji, pa su zato vanredno zgodno cvijeće za brzo ukrašenje cvjetnih gredica. — Biljke lončanice njegujemo kao i doslije. Koristit će im zalijevanje vrlo razrijeđenim gnojivim otopinama. Ne valja propustiti češće štrcanje čistom vodom.

Travnjak treba češće polijevati i gnojiti kako je već prije spomenuto. Pojave li se požutjela mjesta na travnjaku, to je obično znak nedovoljne njege, pa će pomoći zalijevanje i gnojenje. Ali ovakova požutjela, posušena ili prazna mjesta nastaju na travnjaku i onda, ako se travnjak kosi za prejake ljetne žege. Treba stoga za košnju travnjaka odabirati po mogućstvu kišne ili tmurne i vlažne dane.

Najpotrebnije napomene k uzgoju kunića.

(Prema slovenskom od **Ivana Schmida**, Kamnica. Stjepan Šteidl, Virje.)

(Nastavak)

Hrani redovito dva puta dnevno, samo mlade kuniće odbite od matere hrani tri puta. Večernja hrana neka je obilnija od jutarnje. Neka ne uzmanjka pri nijednom obroku dobroga slatkog sijena ili djeteline. Drži posudu za vodu uvjek čistu da ne nastupi kakova bolest. Posuda neka je teška lončarska tvorevina, da ju kunić ne preokrene i vodu ne prolije. Ne hrani zelenjavom, bez da bi miješao sijena. Ne uzimaj travu iz močvarnih krajeva što isto vrijedi i za sijeno. Podavaj uvijek jednu vrst zelenja, ali nikako napola osušenu travu ili djetelinu; nadalje neočišćenu zob ili ječam. Ne davaj pri proljevu trave, samo prepečeni kruh i koru od vrbe, dok ne postane izmetina normalna. Ne davaj mladima dok su se odbili barem osam dana trave, nego samo suhu hranu. Sirovu koru od krumpira ili buče ne davaj za hranu. Mladima su škodljiva također razna zelja i šalata. Mijenjaj više puta hranu, ako tek prestane, podavaj aromatične biljke. Suhe koprive su svakako za preporučiti po zimi. Staraj se po ljetu da si za zimu pripraviš dosta lijepih mladih kopriva. Tijekom vremena, podavaj među hranu malo soli, u velikoj vrućini podavaj vode čiste i svježe. U zimi pako mlačnu u čistoj posudi. Ako se pojavi bolest, ne davaj zelenu hranu, pogotovo kod bolesti koje nadimlju probavne ustroje. Ne hrani previše, jer kunić nesmije biti debeo. Odstrani ostatke prijašnjeg jela prije no što ćeš novo dati. Tijekom godine pazi na ovo:

Siječanj: Drži prostor čist, nastri ga dovoljno slamom, čuvaj kuniće od propuha. Mužjaka za rasplod hrani bolje.

Veljača: Drži sve kao i prošli mjesec, prostor čisti rijeđe nego po ljetu. Ne hrani zamrznutom repom, ciklom. Ako je minulo mijenjanje dlake (koje se pospješuje sa lanenim sjemenom ili od sunčanice s tim, da se miješa među hranu i da se boja dlake poboljša), mogu se ženke dati pariti. Ne izrabljuj mužjaka time, da ga u kratkom roku sa puno ženki pariš. Prije mijenjanja dlake ne pari i pazi, da se životinje ne prehlade.

Ožujak: Pobijeli prostorije sa vapnom, hrani obilno krepkom hranom.

Travanj: Ne hrani previše sa mladom travom, podaj prije sijena.

Svibanj: Odbijaj mlade od matere, u starosti 3 mjeseca za daljnji rasplod opredijeljene.

Lipanj: Pazi na čistoću, ne hrani sa vrućom travom, koja prouzrokuje nadimanje.

Srpanj: Drži se reda prijašnjeg mjeseca, ne zaboravi da su kunići glodavci, podavaj im grančice od vrbe, jabuke, jasena ali nikako ne od oraha.

Kolovoz: Obično se približava čas mijenjanja dlake, zato se ženke ne dadu pariti.

Rujan: Ako je na kraju mijenjanje dlake minulo, mogu se ženke po potrebi, ako su dva puta izlegle, i treći puta pariti. Podavaj voće, koje je u tom mjesecu sa stabla palo.

Listopad: Vrše se pripreme za zimu. Hrani umjereno da životinje izdrže dobri uzgoj.

Studeni: Zatvaraj kunićje prostorije, čuvaj proti hladnim vjetrovima i mrazu.

Prosinac: Kunići, koji su opredijeljeni za klanje, hrane se obilno, dodava im se aromatične biline da se hrani poveća slast, pa da ju kunići obilnije jedu i da prije odebele. — Kože se pribiju na daske i posušene spreme u suhe prostorije. U ljetu treba kože čuvati proti moljcima. Valja ih posipati sa naftalinom ili buhačem.

Raskuživanje gospodarskih zgrada.

Iskustvom je dokazano, da je onakovo raskuživanje najprobitačnije, koje se može izvesti što brže i uz mali gubitak vremena i radne snage.

Od raskužnih sredstava je najbolje: vapno, klorno vapno, soda i potaša (pepeljika).

Priredba dvadesetpostotnog vapnenog mlijeka (t. j. otopine vapna u vodi) nije skupa, a vrlo dobro raskužuje zidove i drvo. Ako ono i ne uništi sve, ali zato spriječi, da se zaraza ne može dalje širiti. Da raskuživanje bude potpuno, treba očistiti i podove, a to se čini pomoću vruće lužije ili rastopinom sode ili potaše.

Izvrsno je sredstvo za raskuživanje i 2 do 3% rastopina klornog vapna, kojom se u razmaku od dvije ure, dva do tri puta poštrcaju zidovi.

U tu svrhu treba prostorije sasvim isprazniti za vrijeme od 24 sata. Poslije raskužbe mora se ukloniti neugodni vonj od klora, a to se može učiniti, ako se podovi i zidovi poliju rastopinom od sodnog hiposulfita (1—2%).

Uspješno djeluje i 5% rastopina od sode i potaše, kao i ona, što je poznata pod imenom „Gossage-Ottolenghi". Ova se priređuje tako. ako se rastopi 2·200 kg obične sode u 9 l vode, uz to se još doda mješavina od 0·80 kg živog vapna i poldrug litre vode.

Ta rastopina nema neugodan miris, a nije ni drukčije pogibeljna, pa zato nije potrebno ispražnjavati prostorije prije raskuživanja.

U ljetno doba preporuča se ne samo krečenje i čišćenje kuća i stanova ljudskih, nego je i od prijeke potrebe osobito po selima, i raskuživanje gospodarskih zgrada.

Uložen trud i novac biti će obilno nagrađen, ako se pojavi epidemija, jer ne će biti gubitaka. J.

Razno iz sitnog živinogojstva.

U peradnjaku neka je uvijek što veći red i čistoća. Za žestoke vrućine neka peradi ne uzmanjka svježe vode i dovoljno sjene. Mladu perad držimo odijeljeno mušku od ženske. Što ne kanimo pridržati za rasplod treba da tovimo. U doba mitarenja (mijenjanja perja) treba peradi obilnija i krepkija hrana. Razni mesni otpaci iz kuhinje prijat će osobito onoj peradi, koju držimo u peradnjacima, te ne može da si sama nađe kojekakve mesne hrane (crvi, kukaca, ličinaka). Gdje je to samo moguće, neka perad boravi što više na otvorenom prostoru. — Jaja, snešena u kolovozu, rado konzerviraju za zimsku trošnju.

Sitnije domaće životinje valja držati u čistoći, jer i za njih je čistoća pola zdravlja. Za koze, ovce i svinje treba na paši poskrbiti za dovoljno zasjenjena mjesta, kamo se životinje sklanjaju pred žegom. Nije li to moguće, radije da ih za žestoke vrućine i ne puštamo na pašu. Omogućiti životinjama kupanje, skrbiti za pitku, svježu vodu. — Kuniće hraniti zelenjem i repom, ali im uza to davati i zobi i dobrog sijena.

U pčelinjaku treba već sada pojedine pčelce pregledati, naročito uvjeriti se, da li svaki pčelac ima mladu i snažnu maticu. To se vidi već po tome, kako ona zaleže satine. Ako je leglo kojekako raštrkano po satini ili su satine suviše narijetko zaležene, ne vrijedi matica mnogo i treba se poskrbtii, da ju zamijenimo novom. Napredan pčelar ne drži jednu maticu dulje od 2 ili najviše tri godine. Prestarjelu ili inače nevaljanu maticu izmijenit ćemo mladom oplođenom maticom ili pak matičnim leglom 1—3 dana starim. Matica koja se iz ovog legla uzgoji moći će se oploditi tijekom srpnja ili još početkom kolovoza Već sada treba se brinuti, da pčelac bude imao dosta ozimine t. j. meda u saću. Kasni srpanjski rojevi vrijede samo onda, ako si kraj obilne jesenske paše mogu prikupiti dosta hrane. Inače ih je

Našim dužnicima!

Skoro u svakom broju našeg lista podsjetili smo na uplatu pretplate. Naše dužnike posebno smo osim toga opomenuli izravnim dopisom i okružnicom. Kraj sveg toga stižu nam zaostale pretplate suviše sporo. Radi tih zaostalih i neuplaćenih pretplata morali bi se mi zadužiti unatoč toga, što je „Uzorni Vrtlar" jedan od najraširenijih listova. Tiskara ne štampa naš list besplatno, nego traži svoje. Osim toga veliki su i drugi razni troškovi oko lista.

Zaostaci na pretplati već su toliki, te smo prisiljeni da našem advokatu predamo na inkasiranje, eventualno i utuženje, sve one prošlogodišnje i starije zaostale pretplate, koje nam tijekom mjeseca srpnja, ne budu naplaćene.

Mi to ne činimo rado, ali moramo, jer ne ćemo i ne smijemo dopustiti da naš list zađe u dugove, koji bi ga konačno i uništili. S druge pak strane moramo da ma i ovako radikalnim sredstvima sakupimo svoje tražbine, kako bismo mogli da proširimo listu opseg i sadržaj, te da mu osiguramo razvitak u smjeru našeg programa, koji smo opetovno objavljivali našim cijenj. pretplatnicima. To smo dužni da učinimo, koliko radi same zadaće našeg lista, toliko i radi onih prijatelja i pretplatnika našeg lista, koji voljno podupiru razvoj lista, jer pretplatu uvijek uredno i točno unapred podmiruju.

Ovom prilikom molimo i sve one naše pretplatnike, koji još nisu podmirili pretplatu do konca god. 1927., neka nam ju što prije pošalju. Iznos od 20 ili 40 Dinara za pojedinca nije velik, ali mnogo takovih iznosa čini velike svote, pa nama nije svejedno primimo li te svote unaprijed ili na kraju godišta.

Nadamo se da će ove naše riječi uroditi dobrim plodom, pa da će svi naši cijenj. pretplatnici podupriljeti naše nastojanje, kako bismo „Uzorni Vrtlar" što većma usavršili.

Uredništvo i Uprava.

Šaljite pretplatu za godinu 1927.!

bolje odmah spojiti sa pčelcem iz kojeg su se izrojili. Treba im naime ukloniti maticu, pa ih onda jednostavno sasuti u staru košnicu.

U krajevima, gdje je prestala obilnija pčelinja paša, treba da ograničimo preveliko leženje. Činimo to tako da Hanemanovom rešetkom ležište jako suzimo. Gdje se pak sije mnogo heljde, tu će glavna paša doći tek u mjesecu kolovozu.

Pitanja i odgovori.

G. I. B-ć, Brod. — Protiv peronospore i oidiuma na vinovoj lozi mnogo se danas preporuča univerzalno sredstvo za štrcanje pod imenom „Tutokil". Ovo sredstvo očuvati će vinovu lozu od šteta raznih gljivičnih bolesti (peronospore, oidiuma i dr.), a obzirom na njegov sadržaj arzena istodobno i protiv šteta od raznih štetočinja, koji nagrizavaju zelene dijelove loze. Prvo štrcanje sa Tutokilom treba poduzeti već u prvoj polovici maja, dok su mladice na lozi još malene. Drugo štrcanje valja obavljati prije cvatnje. Kod ovih dviju štrcanja uzima se na 100 litara vode 1½ kg Tutokila i ½ kg svježe gašenog vapna. Treće štrcanje obavlja se odmah nakon cvatnje, te se za ovo štrcanje uzima na 100 litara vode 2 kg Tutokila i ½ kg vapna. Daljnja štrcanja valja poduzeti u razmacima, kako to vremenske prilike zahtijevaju, a obavljaju se uvijek sa 2%-tnim Tutokilom (na 100 lit. vode 2 kg i ½ kg vapna). Da uspjeh bude što sigurniji, može se između pojedinih štrcanja obavljati i prašenje sa sredstvom „Verdola", osobito za vrijeme cvatnje i poslije pod konac srpnja (jula). Provedeni pokusi pokazali su, da je opisani postupak najsigurnija obrana protiv šteta od peronospore i oidiuma na vinovoj lozi.

Pretplatnik, Zagreb. — Upozoravamo Vas na naš odgovor g. I. B—ću. Protiv peronospore upotrebljava se otopina modre galice, ali njom se ne uništava ujedno i oidium. Primješate li ovoj otopini na 100 litara ½ kg Sulfarola, tad ujedno uništavate i oidium. Primjesa Sulfarola čini, da se štrcana tekućina bolje prihvati za list i bolje djeluje. Između pojedinih štrcanja preporuča se ipak i prašenje, jer će sitan prah lako doprijeti do grozdova i očuvati ih od spomenutih bolesti. Za prašenje uzima se poznato sredstvo „Verdola".

G. Antun D-ć, Gor. Desinec. — Koliko se može prosuditi iz samog opisa, bit će da je uzrok sušenju listova kod Vašeg crljenca luka gljivična bolest luka Peronospora Schleideni. Ova bolest nanijet će luku veće štete u vlažnoj godini. Na zračnu i sunčanu mjestu ne će biti velike štete. Sredstvo za suzbijanje i uništavanje ove peronospore jest štrcanje lukovog lišća bordoškom 2%-tnom otopinom (na 100 l. vode 2 kg modre galice i 2 kg živog vapna). — Još bolje je štrcati otopinom modre galice i sode. Ova se otopina priprema tako, da se na 100 litara vode otopi ½ kg modre galice, a k tome se doda toliko sode, da otopina pokazuje neutralnu reakciju t. j. da u njoj umočen modri lakmusov papir više ni malo ne pocrveni.

G. L. V-ć, Boričevac. Kao ustuk proti gljivičnim bolestima na lišću i stabljikama krumpira rabi sa sa uspjehom bordoška juha t. j. otopina modre galice i vapna. Štrcati treba triput za vrijeme vegetacije. Prviput, kad biljke uzrastu na 20—25 cm, i to sa 2%-tnom otopinom. Otprilike mjesec dana iza toga štrca se 3%-tnom, a mjesec dana iza drugog štrcanja štrca se i treći put sa 3 ili dapače 4%-tnom otopinom, ako je vrijeme vrlo vlažno Za sušna ljeta dosta je jedno ili dva štrcanja. Ovim štrcanjima uništavaju se gljivice, koje bi uzrokovale sušenje lišća i stabljike, a bez tih zelenih nadzemnih česti ne bi se ni gomolje pod zemljom moglo razviti. Bordoška otopina 2%-tna jest ona, u kojoj su na 100 l. vode 2 kg modre galice i 2 kg živog vapna; 3%-tna sa 3 kg modre galice i toliko vapna. Za štrcanje služi nam obična vinogradarska štrcaljka, ali i obična kakova metlica. Na jedno jutro (ral) krumpirišta treba za jedno štrcanje od prilike 10—15 kg modre galice i toliko vapna, otopljeno u 6—7 hl vode.

G. M. A. N., Šibenik. — Gdje uspijeva kupina, tu će koliko- toliko moći da uspijeva i malina. Napose bi, držimo, uspijevala američka kupinasta malina, koja je uzgojena ukrštavanjem maline sa američkom kupinom (Rubus fruticosus var.) Da li će maline kao i ribiz i ogrozd moći kod Vas dobro uspijevati, najbolje će Vas uvjeriti pokušaj. Pri tome treba da sadite ovo voćno grmlje u što bolje priređenu snažnu zemlju i na ponešto zasjenjenom položaju, gdje će biti za sušnog ljeta zaštićeni od prevelike žege i isušenja. — Na domaću kupinu može se kalamiti samo malina.

G. B. K-a, Porebrice (Bosna). — Bolest, koja se svake godine pojavljuje na Vašim voćkama, jest fusikladium, koju narod zove i čađom. Ova bolest napada ne samo lišće nego i plodove i mlade, zelene izboje jabuka i krušaka. Uzročnici su joj sićušne gljivice Fusicladium dendriticum (kod jabuka) i Fusicladium pirinum (kod krušaka). Kod jabuka pojave se obično na licu lišća, a kod krušaka na naličju. Ponajprije izbiju zelenkasto-crne mrlje, koje naskoro budu sivo-smeđe i konačno posve crne. List se uslijed toga sasuši i otpada, a time strada cijela voćka, koja bez zelenog lišća ne može da iskorišćuje hraniva iz tla. Ovakova voćka ne može da u svojim stanicama nagomila t. zv. pričuvne (rezervne) grade za dogodišnji cvat i plod. Fusicladium istovremeno napada i uništava i sam plod a tako i mlade, zelene grančice. Plodovi, koji se ipak otmu i uzrastu, imadu koru punu crnih mrlja. — Fusicladiumom zaraženo otpalo lišće, plodovi i grančice razviju do proljeća zrele truske (spore), kojima se mlado lišće, grančice i mladi plodovi ponovno okuže. Treba dakle zatirati ove štetne glivice i to najbolje tako, da se voćke štrcaju već spomenutom bordoškom juhom (otopinom modre galice i vapna). Za prvo štrcanje, odmah čim započne proljetna vegetacija, uzima se 1—2%-tna otopina, a kasnije treba štrcati još 2 do 3 put sa ½—1%-tnom otopinom. Sve zaražene česti voćke treba, čim otpanu, sabirati i spaliti.

G. M. K. M-ć, Repaš. — Kad su Vam mali, jedva tjedan dana stari pilići nenadano počeli kihati i zijevati kao da će se udušiti, tad su oni bez sumnje obolili od žestoke nahlade. A budući da su najvećim dijelom nakon 2—3 dana i uginuli, izgleda da se nahladi pridružila i difterija. Mi ćemo zgodimice reći nešto više o načinu, kojim se mogu štetne poslijedice nahlade kod živadi ublažiti odnosno liječiti difterija.

G. M. Š-ć, Drenovci (Srem). — Amerik. i remoutant karanfili ne ostavljaju se preko zime vani na otvorenom, jer nisu otporni na zimu.

Književne vijesti.

O metilju, bolesti metiljavosti, čuvanju od nje i liječenju. Ovu je knjižicu napisao profesor veterinar. fakulteta u Zagrebu, Mile Rajčević. Dobro će doći svakome, tko želi da svoju stoku od te bolesti očuva. Cijena u knjižarama Din. 6·—

Oruđe, ratila i strojevi naslov je dviju knjižica, koje je napisao direktor niže poljoprivr. škole u Križevcima, Andrija Štiglić, a štampane su kao 1. i 2. svezak Ratarske knjižnice u redakciji prof. Dr. V. Mandekića. Obje knjižice obilno su ilustrovane, a opisuju kratkim i jezgrovitim slogom oruđe, ratila i strojeve za obradbu tla i za spremanje priroda. Ove će knjižice dobro doći svakom gospodaru, koji želi da se upozna sa sastavom i načinom upotrebe različnih gospodarskih ratila i strojeva. Cijena jednoj knjizi Din. 5·—, a dobiva se kod naklade „Gospodar. novina" u Zagrebu i u mnogim knjižarama.

„Poljoprivredni Glasnik" izlazi VII. godinu pod odličnim uredništvom Dr. Emila Popović-Pecije, te je naša vodeća stručna revija. Izlazi dvaput mjesečno. Pretplata za društva, opštine, škole i čitaonice za cijelu godinu 160 Din, za ostale 130 Din. Uredništvo Novi Sad, Sremska ulica br. 8.

„Naše gorice", glasilo vinarskega društva v Mariboru. Izlazi jedanput mjesečno pod uredništvom Andreja Žmavca, direktora sred. vin. i sadj. škole u Mariboru. Pretplata 40·— Din godišnje.

Redakcija VIII. broja „Uzornog Vrtlara" zaključuje se 27. o. mj. Do tog dana molimo priposlati event. suradnju, a oglase najkasnije do 30. o. mj.

Akviziciju i inkasaciju sviju oglasa za „Uzorni Vrtlar" na području grada Zagreba vrši knjižara M. Šek, Zagreb, Strossmayerova ul. 6, gdje zagrebački pretplatnici mogu i pretplatu uplatiti.

Izdavač i odgovorni urednik: **Stjepan Pirnat, prof., Zagreb, Ciglana 24.** — Tisak: **M. Šek, Zagreb, Strossmayerova ul. 6**

„CVIJEĆE U SOBI“

NA PREDPROZORNICI I BALKONU.

(UZGOJ I NJEGA BILJAKA LONČANICA)

ZAGREB 1925.

Knjiga obasiže 128 strana sa 123 slike i lijepom bojadisanom slikom na vrlo ukusnom omotu!

Knjižarska cijena Dinara 28·—

(Tvrdo vezana i sa zlatotiskom stoji Dinara 40·—)

O ovoj knjizi svi su hrvatski časopisi donijeli vrlo simpatične prikaze i tople preporuke. Od srpskih listova donio je među ostalima beogradski dnevnik „Trgov. Glasnik“ 21. augusta 1925. vrlo opsežnu ocjenu, iz koje vadimo ovo nekoliko zaključnih redaka:

„Knjiga zagrebačkog profesora učiteljske škole Pirnata napisana je bez pretenzija na teorisko razlaganje sa namerom, da u ljudima pobudi težnju i pokaže njima način, kako će učiniti lepima ona mesta, gde najviše vremena provode: stanove, sobe, prozore, balkone...

...Listajući tako stranama knjige na beloj, lepoj hartiji, promatrajući šarenilo slika, koje su jasne i uspele, osećamo, koliku je ljubav prema cveću pisac uneo u ovo hladno rezonovanje. I moramo mu priznati napore, koje je uložio, da nam celo jedno područje života učini bližim, jedno carstvo najsuptilnije nežnosti i lepote, u kome ima takovih punoća savršenih oblika i individualnih života. I pisac nam ga je doveo bliže...

Dr. M. Mirković.

Crna Gora (Cetinje 19. IX.) donijela je vrlo lijep, odug prikaz i ocjenu, iz koje donosimo samo zaključne redke:

...Ljubiteljice „sobnog cvjetnjaka“ koristite se ovako korisnom „ručnom nastolnom“ knjigom, te uljepšajte svoje saksije i zamjenite hrđave vrste sa blagorodnim biljem-cvijećem.

Agr. I. K., St. Bar.

Sadjar in vrtnar. (Ljubljana, 15. julija) donio je vrlo lijepu ocjenu knjige, pa među ostalim kaže:

...Zopet imamo v rokah krasno 128 strani obsegajočo, bogato ilustrirano, na lepem papirju tiskano vrtnarsko knjigo, ki jo bo s pridom lako uporabljal vsak ljubitelj sobinih cvetic...

...To lepo in potrebno knjigo vsakomu prav toplo preporučamo.

* * *

Naši pretplatnici dobivaju ovu knjigu za Din 24·— (tvrdo vez. Din 38·—) poštom od Uprave „UZORNI VRTLAR“, Zagreb, Pošt. pretinac 201

Jesam li?

uplatio pretplatu.

Gospodarske knjige

razašiljemo samo našim pretplatnicima po narudžbi i **uz unaprijed poslan novac:**

Adametz dr. prof.: **Živinogojstvo.** Opći dio	Din 130·—
Broz Kv.: **Pčelarstvo**	„ 8·—
Bek V.: **Guske, patke i pure** (sa slikama)	„ 5·—
Bek V.: **Kokoši** (sa slikama)	„ 5·—
Častek: **Gojidba kunića** (sa slikama)	„ 4·—
Debeljak: **Seljačke zadruge drugdje i kod nas**	„ 10·—
Degen i Kern: **Nadam i kolika**	„ 5·—
Filipović dr.: **Mljekarstvo** (sa slikama)	„ 30·—
Filipović dr.: **Sirarstvo** (sa slikama)	„ 36·—
Grujić: **Racionalno gajenje svinja** (ćirilica) (sa sl.)	„ 20·—
Jagić: **Živinski liječnik** (sa slikama)	„ 36·—
Kaitner prof.: **Berba i vrijenje vina**	„ 5·—
Kern dr. prof.: **Prva pomoć nastradalim životinjama** (sa slikama)	„ 18·—
Krištof dr.: **Vrbanac, metiljavost, ikričavost** (sa sl.)	„ 5·—
Mandekić dr. prof.: **Čilska salitra** (sa slikama)	„ 5·—
„ „ „ **Gnojidba livada** (sa slikama)	„ 12·—
„ „ „ **Racionalna upotreba umjetnih gnojiva** (ćirilicom ili latinicom)	„ 2·—
„ „ „ **O krumpiru**	„ 20·—
„ „ „ **Vapneni dušik, njegova upotreba i djelovanje**	„ 8·—
Morović: **Peronospora i oidium**	„ 3·—
Muačević dr.: **Šećerna repa** (ćirilicom) (sa slikama)	„ 12·—
Prohaska dr.: **Govedarstvo I.** *Pasmine i uzgoj goveda.* (sa 51 slikom)	„ 56·—
Prohaska dr.: **Govedarstvo II.** *Krmiva, hranidba goveda.* (sa 12 slika)	„ 48·—
Popović: **O kukuruzu** (sa slikama)	„ 15.—
Pirnat prof.: **Povrćarstvo** (sa slikama. — Knjižarska cijena Din 20·—, a za naše pretplatnike	„ 15·—
Pirnat prof.: **Poljoprivreda.** — (Temelji naprednog gospodarenja)	„ 15·—
Pirnat prof.: **Cvijeće u sobi, na predprozornici i balkonu** (sa 132 slike). — Knjižarska cijena Din. 28·—, a za naše pretplatnike	„ 24·—
Radić I. prof.: **Peronospora, oidium i trsni moljac**	„ 3·50
Radić I. prof.: **Vino od trsa do trošidbe**	„ 50·—
Radić I. prof.: **Vinogradarstvo i pivničarstvo** (110 sl.)	„ 25·—
Radić I. prof.: **Voće i njegova upotreba** (sa slikama)	„ 10·—
Rajčević M. prof.: **Porođaji domaćih životinja**	„ 5·—
Rajčević M. prof.: **Uzgoj, hranjenje i bolesti svinja**	„ 5·—
Ritig I. prof.: **Vinogradarstvo** (sa slikama)	„ 80·—
Ritig I. prof.: **Vinarstvo** (sa slikama)	„ 60.—
Sitarić: **Pčelarstvo**	„ 10·—
Steinhausz: **Nonius** (sa slikama)	„ 25·—
„ **Lipicanac** (sa slikama)	„ 50·—
„ **Slinavka i šap. Svinjska kuga**	„ 3·—
Šeringer: **Uređenje gnojišta**	„ 3·—
Turk agr.: **Gospodarstvo** (Novo izdanje.) Sa slikama	„ 230·—
Vouk dr. prof.: **Mali gljivar**	„ 10·—
Wittmann: **Pučko pčelarenje** (sa slikama)	„ 15·—
Wittmann: **Pčelarenje** (sa slikama)	„ 20·—

Ovim cijenama **treba priračunati poštarinu** i to kod narudžbe do 20 Dinara — 1 Dinar, a za svakih daljnjih 30 Dinara — po 1 Dinar. Knjige se šalju **samo poštom!**

Uprava „UZORNI VRTLAR“ Zagreb I.

Poštanski pretinac broj 201.

Vrtlara

baštovana, prvorazrednu silu, potpuno spremnog za povrće i cvijeće u staklarama, toplim lejama i na polju, trebam odmah. Stan, plata i procenat. Samo prvorazredne sile neka mi učine ponudu. **Grnčarević, Beograd,** Krunska ul. 82.

Vrtlar

39 godina star, neoženjen, Čeh, energičan, teoretski naobražen sa dugogodišnjom praksom, razumije se i u gospodarstvo, traži vodeće namještenje u većem baštovanstvu uz umjerenu platu i procente. Ponude na upravu ovog lista pod „Energičan", Zagreb I. Pošt. pretinac br. 201.

Podpisani klub prodaja kuniče mladiče čez 2 meseca stare od garantirano čistokrvnih pasem:

Belgijske orjaške, Modre bečke in Chinchilla.

Za odgovor se naprosi znamko od 1 Din. priložiti. — Strokovni klub za vzgojo domačih kuničev, Kamnica pri Mariboru.

Vrtlar

neoženjen, 30 godina star, govori 4 jezika, stručno naobražen u uzdržavanju parkova, umjetničkih nasada, stakleni-ka; vješt cjelokupnom povrćarstvu, voćarstvu i ostalom gospodarstvu. Sada namješten kao prvovrsni kupališni vrtlar, samostalna sila. Želi promijeniti za stalno mjesto. Nastup po dogovoru. Adresa u upravi lista.

Vrtlar

dobar stručnjak u svim granama umjetnog vrtlarstva i voćarstva traži odmah: **Gospodarstvo Braun, Gjurgjevac.**

Tko?

oglašuje u „Uzornom Vrtlaru", taj polučuje siguran uspjeh!

Primula obconica Hamburgia, lijepe, jake biljke, 1 put pikirane. 100 komada Din. 100·—. 2 put pikirane Din. 150·— iz malih cvjetnih lončića Din. 250·—

Pelargonium zonale Meteor, 100 komada Din. 300·— iz 10 cm cvjet. lončića sa grumenom (balom) zemlje oko korijenja.

Pelargonium zonale Rose Poitevine, 100 komada Dinara 400·—

Pelargonium peltatum, viseće, crvene, rosa i violet, sa 10 cm cvjetnim lončićem, 100 komada Din 350·—

Begonia hybr. gigant. fl. pl. u svim bojama cvatuće, sa cvjetnim lončićem, 100 komada Din 1000·—

Begonia hybr. gig. Crispa i Fimbriata, cvatuće sa cvjetnim lončićem, 100 komada Din. 1000·—

Salvia, Begonia semperfl., Pilea muscosa, Verbena, Fuchsia

šalje pouzećem

Vinko Ohnutek

umjetna i trgovačka vrtlarija

Zagreb, Trešnjavka VI.

Nadvrtlar

!

traži mjesto, gdje bi mogao samostalno raditi, na privatnom ili trgovačkom vrtlarstvu. Bio bi spreman eventualno i priženiti se u bolje trgovačko vrtlarstvo. Ponude na upravu lista pod „Nadvrtlar".

Vrtlar

jugoslaven, neoženjen, sa dobrim svjedodžbama i dugogodišnjom praksom, vješt cjelokupnom vrtlarstvu, malih zahtjeva, traži samostalno namještenje. Ponude slati na upravu „U. V." pod „J. K."

Pomoćnika

stručnog za trgovinu semenjem (može biti i ženska) traži **Tima Vladisavljević, Beograd,** Karađorđeva ulica 85.

Vrtlari!

Sve proizvode vaše vrtlarije, koje želite prodati, ponudite trgovini vrtlarskih biljaka:

„FLORA"

Beograd, Poštanski fah br. 287.

Zdravo voće i bogati urod

dobiti ćemo, ako voćke poštrcamo sa sredstvom

Arsola

(Arsenovo sredstvo za štrcanje)

Protiv oidiuma, plijesni (Monilia), na vinovoj lozi, voćkama i drugom kulturnom bilju sigurno djeluje

Sulfarol

(Sumporno sredstvo za štrcanje)

Na 100 litara vode ili otopine modre galice treba stalno primješati polovinu Sulfarola!

Zahtjevajte upute!

Za ova sredstva traže se preprodavači u svim krajevima.

Arsola	1 kg	Din. 44·—
Sulfarol prašak		Din. 40·—
Sulfarol pasta u pakovanju do 1 kg		Din. 48·—
Sulfarol pasta u pakovanju od 1 kg		Din. 44·—

„KAŠTEL" D. D.

KARLOVAC

Svaki napredan vrtlar

da povisi prirod svojih usjeva mora upotrebljavati

umjetna gnojiva

koja daju sigurno povišicu priroda

SUPERFOSFAT

u odličnoj kvaliteti, pa

ČILSKU SALITRU, KALIJEVU SOL, VAPNENI DUŠIK, AMONIJEV SULFAT, te smjesu KAS

nudi uz najpovoljnije cijene

„FOSFAT" D. D.

za promet i trgovinu umjetnim gnojivima

Zagreb, Mažuraničev trg 4

Telefon 18—39

Sve upute i brošure o uporabi umjetnih gnojiva — besplatno!

Zastupnici u svim većim mjestima!

Tisak M. Sek, Zagreb.